

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประกาศกระทรวงเกษตร

เรื่อง กำหนดฤดูปลาน้ำจืดและกำหนดชนิด ขนาด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) (2) (4) (5) และ (6) แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้พิจารณาเห็นสมควรกำหนดฤดูปลาน้ำจืดมีไข่ และกำหนด ชนิด ขนาด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมงเสียใหม่ เพื่อสงวนพันธุ์สัตว์น้ำจืดที่มีไข่และวางไข่เลี้ยงลูก มิให้ถูกทำลายเกินสมควร จึงประกาศกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ฤดูปลาน้ำจืดในน่านน้ำจืดในท้องที่ทุกจังหวัด ให้มีกำหนดตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม ถึงวันที่ 15 กันยายน ของทุกปี

ข้อ 2 ในฤดูปลาน้ำจืดตามข้อ 1 ห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงด้วยเครื่องมือทำการประมงหรือวิธีใด ในที่จับสัตว์น้ำจืดในท้องที่ทุกจังหวัด โดยเด็ดขาด เว้นแต่

ก. ทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือทำการประมงตามชนิด ขนาด และวิธีใช้ดังต่อไปนี้

1. เบ็ดทุกชนิดเว้นแต่เบ็ดราว
2. ตะแกรง สวิง ซ้อน ยอ และชนาง ซึ่งมีขนาดปากกว้างไม่เกิน 2 เมตร
3. ไซ คุ่ม อีจู้ ถัน โปง และโหลง

เครื่องมือดังกล่าวในข้อ 2 ห้ามมิให้ทำการประมงด้วยวิธีประดาตั้งแต่สามเครื่องมือขึ้นไป

4. ทำการประมงในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

ข. ทำการประมงเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ หรือรวบรวมลูกสัตว์น้ำในวัยอ่อน เพื่อวัตถุประสงค์ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมประมงเป็นหนังสือ

ทั้งนี้ให้ใช้ประกาศนี้เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่ปีประกาศ ตามความในมาตรา 60 แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2490 เป็นต้นไป เมื่อประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้แล้ว ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตร เรื่อง กำหนดฤดูปลาน้ำจืดและกำหนดชนิด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมงลงวันที่ 27 เมษายน 2502 เสีย

ประกาศ ณ วันที่ 17 เมษายน 2507

(ลงนาม) พลเอก สุรจิต จารุเสถียร

(พลเอก สุรจิต จารุเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร

ภาคผนวก ข

รายชื่อประธานชุมชนกลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง (ชุมชน 7)

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ปีที่ดำรงตำแหน่ง
1.	นายสมโภช ส่องศรี	2536-2538
2.	นายสุคใจ นิลสว่าง	2538-2540
3.	นายพิสิษฐ์ ศรีประจักษ์ชัย	2540-2542
4.	นายฉลอง สุดเขต	2542-2543
5.	นายมนัส จันทร์แสง	2544-2546

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนชุมชนกลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง

ชื่อ	ตำแหน่ง	อายุ	การศึกษา
1. นายมนัส จันทร์แสง	ประธาน	55	ป. 4
2. นายสงคราม บรรดาศักดิ์	รองประธาน	57	ป. 4
3. ส.อ. สุพจน์ ศรีชาติ	เหรัญญิก	67	ม. 4
4. นายฉลอง สุดเขต	ตรวจสอบ	52	ป. 4
5. นายวิชัย สุ่มเงิน	"	61	ม. 6
6. นายบุญสม พูนสวัสดิ์	นิติกร	58	ป. 4
7. นายสาคร คงห้วยรอบ	"	60	ม. 3
8. นายจำลอง นุ่มโต	ตรวจสอบ	43	ม.ศ. 3
9. นายสมศักดิ์ สิงห์ชัย	นิติกร	49	ป. 4
10. นายประจักษ์ โฉมงาม	เลขา	52	ป. 7
11. นางลัดดา สุดเขต	ตรวจสอบ	34	ป. 6
12. นางปรีนดา ภาครัตน์	เร่งรัด	34	ม. 3
13. นางประจวบ ปรีดาร์คน์	"	42	ป. 4
14. นางสมพิศ ปรีดาร์คน์	"	51	ป. 4
15. นางสุคใจ รุ้อ	"	51	ป. 7

รายชื่ออาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนกลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง (ชุมชน 7)

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นางปรีนดา ภาครัตน์	ประธาน
2. นางสาวหทัย อนันตพงษ์	รองประธาน
3. นายประจักษ์ โฉมงาม	กรรมการ
4. นางสาวพิศ ปรีดาร์ตน์	”
5. นางบังอร คงห้วยรอบ	”
6. นายสำราญ มีเย็น	”
7. นางประจวบ ปรีดาร์ตน์	”
8. นางสุคใจ รุ้อี	”
9. นางสาวคณิงนิตย์ จันทร์แสง	”
10. นางวิมลรัตน์ เรืองโรจน์	”

ภาคผนวก ก

แพ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า

- (1) ไม้หรือสิ่งอื่นที่เอามาผูกมัดติดกันมาก ๆ สำหรับใช้เป็นพาหนะทางน้ำ โดยปริยายหมายถึง สิ่ง
ที่ติดกันเนื่องกันหรือมีลักษณะปะทะน้ำอย่างแพ
- (2) เรือที่ตั้งอยู่บนแพในน้ำ, เรียกเรือเช่นนั้นที่ยกเอามาปลูกบนบกว่า เรือแพ
(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 : 603)

สำหรับประวัติศาสตร์การตั้งเรือแพของคนไทยในท้องถิ่นภาคกลางผู้วิจัย ได้ตัดตอนมาจากบทความ
เรื่อง เรือแพ เอกลักษณ์ลอยน้ำ จากหนังสือมรดกไทยของวิบูลย์ ลี้สุวรรณ เพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าเพิ่ม
เติมซึ่งเล่าถึงเรือแพในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ไว้ดังนี้

เรือแพคืออะไร

"เรือแพ" เป็นคำประสม 2 คำ คือ คำว่า "เรือ" และคำว่า "แพ" เรือหมายถึงสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่
อยู่อาศัย แพหมายถึงไม้ที่เอามาผูกมัดติดกันหลาย ๆ ต้น ใช้สำหรับลอยน้ำ ดังนั้นเรือแพจึงหมายถึงเรือที่ตั้งอยู่บน
แพ และลอยอยู่ในน้ำ

เรือแพเป็นทั้งที่พักอาศัยและใช้เป็นที่ค้าขายตามริมแม่น้ำลำคลอง โดยมีหลักหรือเสาปักยึดเรือแพไว้
ไม่ให้ลอยไปตามกระแสน้ำ เรือแพบางแห่งจะมีสะพานทอดขึ้นไปบนบกด้วย เรือแพโดยทั่วไปจะเป็นเรือ
ทรงไทย รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลังคาจั่วมากกว่าที่จะเป็นทรงอื่น แต่จะมีสัดส่วนเตี้ยกว่าเรือไทยที่ปลูกสร้างบน
บก เรือแพหนึ่งมักจะมีเรือ 2 หลังคู่กัน เรือที่อยู่ด้านหน้าใช้เป็นที่ค้าขาย เรือที่อยู่ด้านหลังใช้เป็นที่อยู่อาศัย

โครงสร้างของเรือแพ จะต้องคร่อมอยู่บนแพลูกบวบที่เป็น ไม้ไผ่ทั้งลำมัดรวมกันเป็นร้อย ๆ ลำ เพื่อใช้
เป็นท่อนหนุนให้ตัวเรือลอยอยู่ได้ เรือแพบางหลังอาจตั้งอยู่บน "โป๊ะ" ที่ต่อด้วยไม้เป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ลอยหนุนอยู่ใต้ตัวเรือเพื่อรับน้ำหนักของเรือไว้เช่นเดียวกับโป๊ะลูกบวบ เรือแพหลังหนึ่งอาจจะใช้โป๊ะรับน้ำ
หนักของเรือแพหลาย โป๊ะก็ได้

เนื้อที่ที่จะใช้ประโยชน์ของเรือแพจะไม่กว้างขวาง ห้องหับต่าง ๆ จะมีเนื้อที่จำกัดไม่เหมือน
เรือไทยที่ปลูกอยู่บนบก แต่รูปทรงของเรือแพก็มีสัดส่วนที่กลมกลืนประสานกันอย่างงดงามเป็นเอกลักษณ์
ของตัวเอง เรือแพโดยทั่วไปจะสร้างด้วยไม้จริง และมักจะเป็นไม้สักมากกว่าไม้ชนิดอื่น ๆ บางหลังจะมีฝาประ
กนที่แกะสลักเป็นลวดลายสวยงาม อย่างไรก็ตามรูปร่างและลักษณะของเรือแพในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกัน
ในด้านส่วนประกอบปลีกย่อยอยู่บ้าง แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วจะคล้ายคลึงกัน

ลักษณะโดยทั่วไปของเรือแพจะมีรูปร่างคล้ายกับเรือไทยภาคกลางทั่วไป ฝาเรือไทยโดยรอบจะมี
บานหน้าต่างเล็ก ๆ สำหรับเปิดปิด ส่วนหน้าจะมีแผงค้ำยันเป็นบานขนาดใหญ่คล้ายกันสำหรับกันแดดกันฝน
และใช้เป็นฝาปิดส่วนหน้าของเรือที่ใช้เป็นที่ขายสินค้าไปด้วย ตัวเรือด้านหลังแบ่งเป็นห้อง ๆ สำหรับสมาชิก
ในครอบครัว รอบ ๆ แพจะมีขานไม้เล็ก ๆ ยื่นออกมาโดยรอบ

เหตุที่เรือนแพมีมากในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะที่กรุงเทพฯ หรือเมืองบางกอก เป็นเพราะตัวเมืองตั้งอยู่ในที่ต่ำมีแม่น้ำลำคลองอยู่โดยรอบ และการสัญจรไปมาการคมนาคมก็นิยมใช้คลองมากกว่าถนนมาตั้งแต่เริ่มสร้างกรุงเทพฯ และในเกือบจะทุกรัชกาลจะต้องขุดคลองไว้เป็นทางสัญจรไปมาของผู้คนอยู่เสมอ โดยมากจะขุดเป็นคลองซึ่งใช้เป็นคูเมืองรอบพระนครไปด้วย เช่น คลองหลอด หรือคูเมืองเดิม คลองบางลำพู และคลองผดุงกรุงเกษม เป็นต้น เมื่อมีคลองใช้แทนถนนชาวบ้านชาวเมืองก็นิยมอาศัยอยู่ในเรือบ้าง ในเรือนแพบ้าง ตามริมแม่น้ำลำคลองเพราะนอกจากจะเป็นการสะดวกในการคมนาคมแล้วยังสะดวกในการประกอบอาชีพค้าขายและอยู่อาศัย โดยใช้แม่น้ำเป็นทั้งน้ำดื่มและน้ำใช้ นอกจากนี้การอยู่เรือนแพยังให้ความร่มเย็นดีกว่าเรือนบนบกด้วย จนเป็นเหตุให้ขุนนางและข้าราชการสมัยก่อนนิยมสร้างเรือนแพไว้เป็นที่พักผ่อนตามริมแม่น้ำ เหมือนบ้านตากอากาศในสมัยนี้กันมาก

เรื่องราวของเรือนแพในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะบริเวณกรุงเทพฯ และกรุงธนบุรีนั้น มีผู้บันทึกไว้มากเป็นต้นว่าบันทึกของเซอร์ยอนเบาว์ริง ----- ราชทูตอังกฤษ ซึ่งเดินทางเข้ามาทำหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกับประเทศสยามในสมัยรัชกาลที่ 4 เมื่อ พ.ศ. 2398 โดยบันทึกไว้ว่า "เมื่อเราขึ้นมาเกือบจะใกล้ถึงกรุงเทพฯ ก็แลเห็นแพมากขึ้นทุกที แพนั้นตั้งอยู่บนลูกบวบไม้ไผ่และปีกเสากลุ่มขึ้นไปไว้บนดิ่ง และตามแพนั้นมีทั้งร้านและตลาดขายของ และมีแพอยู่ตามหน้าบ้านใหญ่ ๆ " ในรัชกาลที่ 4 บ้านเมืองเจริญขึ้นมีผู้คนเข้ามาตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยกันมากขึ้นทั้งบนบกและตามแม่น้ำลำคลอง จนต้องมีการเก็บภาษีอากรตลาด ซึ่งแต่โบราณนั้นไม่ได้เก็บ เพิ่งจะมาออกเป็นประกาศเก็บภาษีอากรจากผู้ทำการค้าขายอยู่บนเรือนแพเป็นครั้งแรก โดยเก็บจากเจ้าของเรือนแพ และผู้ให้เช่าการเก็บภาษีจะเก็บตามขนาดของเรือนแพ อย่างไรก็ตามเรือนแพนี้มีได้มีแต่ของสามัญชนธรรมดาเท่านั้น ยังเป็นที่นิยมของเจ้านายชั้นสูงด้วย ดังที่สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์ไว้ในหนังสือพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ 5 ว่า

.....เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอฯ สมเด็จพระทับที่พระตำหนักสวนกุหลาบ ในพระบรมมหาราชวัง มีแพเป็นที่เสด็จประพาสจอดไว้ที่ข้างท่าราชวรดิษฐ์หลังหนึ่งด้วยสมัยนั้นที่สโมสรรของผู้อยู่ทางแม่น้ำตามแบบโบราณ ผู้มีบรรดาศักดิ์มักมีแพเป็นที่พักและเป็นที่พักปะมิตรสหาย ชอบไปมาเที่ยวเตร่กัน โดยทางเรือเป็นพื้น....

เรือนแพในปัจจุบัน

ทุกวันนี้เรือนแพตามแม่น้ำลำคลองต่าง ๆ ได้ลดจำนวนลงไปเป็นอันมาก โดยเฉพาะในบริเวณกรุงเทพฯ ธนบุรี ซึ่งเคยเป็นแหล่งที่มีเรือนแพนับจำนวนพันหลังในอดีตนั้น เกือบจะหาไม่ได้เลย ในปัจจุบันเรือนแพที่ยังพอมืออยู่หลายหลังในปัจจุบันนี้ คือ เรือนแพของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บริเวณรอบ ๆ เกาะตัวเมือง และตามคลองต่าง ๆ ของจังหวัด แต่ก็มีเรือนแพจำนวนไม่น้อยที่เปลี่ยนสภาพจากเรือนแพมาเป็นเรือนมีเสา คือ เจ้าของได้สร้างเสาขึ้นรับตัวเรือนอย่างเรือนบนบก ทำให้สภาพของเรือนแพที่ลอยอยู่ในน้ำหมดไป ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพแวดล้อมที่มีได้เอื้ออำนวยให้เจ้าของเรือนแพมีอาชีพที่สัมพันธ์กับความเป็นอยู่ของคนในเรือนแพได้อีก และบางแห่งกระแสน้ำก็ไม่ขึ้นลงตามปกติเหมือนสมัยก่อนทำให้เกิดความยุ่งยากแก่เจ้าของเรือนแพ

นอกจากเรือนแพของอยุธยาแล้ว ก็ยังมีเรือนแพของจังหวัดอื่น ๆ อีกบ้าง แต่ก็เหลืออีกจำนวนไม่มากนัก เช่น เรือนแพในจังหวัดอุทัยธานี พิษณุโลก นครสวรรค์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เรือนแพหรือบ้านลอยน้ำของไทยนั้น นอกจากจะเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบอาชีพของผู้คนตามสภาพความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมอดีตแล้ว ยังมีรูปแบบและลักษณะที่งดงามเฉพาะตนเองที่ต่างไปจากบ้านเรือนของคนไทยโดยทั่วไป แม้จนทุกวันนี้ เรือนแพบ้านลอยน้ำก็ยังคงมีความงดงามอยู่ไม่เสื่อมคลาย และถ้าใครจะจินตนาารูปลักษณะอันงดงามนี้มาดัดแปลงเป็นบ้านพักอาศัย ซึ่งอาจจะลอยน้ำหรือไม่ลอยน้ำก็ตามที ก็จะได้ลักษณะที่เป็นเค้าโครงของศิลปกรรมไทยที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากศิลปกรรมในอดีตชิ้นใหม่อีกแบบ อาจจะเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของบ้านลอยน้ำในศตวรรษที่ 20 ก็ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวลารรณ ทัยคุปต์

วัน เดือน ปี เกิด 27 มิถุนายน 2509

ประวัติการศึกษา ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต บรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ปี พ.ศ. 2534
ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต การประถมศึกษา สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
ปี พ.ศ. 2535

ประวัติการทำงาน ปัจจุบันรับราชการ โรงเรียนทุ่งโพวิทยา อำเภอหนองฉาง จังหวัด
อุทัยธานี